Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2014/2025.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 10/A. § (1) bekezdésének első mondata, valamint második mondatának „azzal, hogy a háziorvos, házi gyermekorvos a megállapodás aláírásától függetlenül köteles részt venni az ügyeleti feladatok ellátásában” szövegrésze ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó magánszemélyek jogi képviselő (Dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd) útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.

[2] Az indítványozók az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvénynek (a továbbiakban: Eatv.) a Magyarország versenyképességének javítása érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2025. évi LXVII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 142. §-ával megállapított 10/A. § (1) bekezdésének első mondata [„Az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény szerinti önálló orvosi tevékenységet nyújtó háziorvos, házi gyermekorvos a 6/A. § szerinti alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi, házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásban a miniszteri rendeletben meghatározott szakmai, szervezeti és munkavégzési feltételek szerint részt vesz.”], valamint második mondatának „azzal, hogy a háziorvos, házi gyermekorvos a megállapodás aláírásától függetlenül köteles részt venni az ügyeleti feladatok ellátásában” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és *ex tunc* hatályú megsemmisítését kérték. Az indítványozók álláspontja szerint a támadott rendelkezések, amelyek a háziorvosok és házi gyermekorvosok egészségügyi alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásban (a továbbiakban: ügyelet) való kötelező részvételét szabályozzák, megvalósítják az Alaptörvény II. cikkében garantált emberi méltósághoz való jog, valamint az Alaptörvény XX. cikkében foglalt testi és lelki egészséghez való jog sérelmét.

[3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tárgya az ügyeleti rendszer 2022-ben megkezdett átalakításához kapcsolódik. Ennek a folyamatnak a jogi és ténybeli hátterét az Alkotmánybíróság 1339/2026. (VII. 3.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) részletesen összefoglalta és elemezte. Az Abh. rögzítette: „Az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LXXIII. törvény – amelyet az Országgyűlés 2022. december 7-i ülésnapján fogadott el – 2023. január 1-jei hatállyal az ügyeletre vonatkozó szabályokat úgy módosította, hogy az Eatv. új 6/A. §-a kimondta: »Az állami mentőszolgálat gondoskodik – az 5. § (1) bekezdés *c)* pontjában foglalt kivétellel – az egészségügyi alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásról.« Az Eatv. módosított 5. § (1) bekezdés *c)* pontja úgy rendelkezett, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik az alapellátáshoz kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátásról, valamint Budapest területén az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásról. Ezen szabályokat az Országgyűlés által 2024. június 11-én elfogadott, az állam működését érintő egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi XXIX. törvény 2024. október 1-jei hatállyal akként módosította, hogy a Budapestre vonatkozó kivételszabályt hatályon kívül helyezte, és általános jelleggel rögzítette az Eatv. 6/A. §-ában, hogy »[a]z állami mentőszolgálat gondoskodik az egészségügyi alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásról«. […] Az ügyelet ellátásában való orvosi részvétel szabályai szintén több időállapotban több formában kerültek meghatározásra. Az Eatv. 10/A. §-a hatályba lépéséig több jogszabályhely egymásra vetítése volt szükséges az orvosi részvétel jellegének megállapításához. […] Az Eatv. jelenleg hatályos 10/A. §-a az ügyeletben való részvétel alapját övező jogértelmezési kérdéseket tisztázta azáltal, hogy törvényi szinten egyértelművé tette: az ügyeletben való részvétel az önálló orvosi tevékenységet nyújtó háziorvos, házi gyermekorvos kötelezettsége. A szabályozás rögzítette, hogy az ügyeleti tevékenységben való részvétel alapvető feltételeit miniszteri rendelet határozza meg; az Eatv.-ben és a rendeletben nem szabályozott kérdésekben van helye a szerződéskötésnek azzal, hogy az érintett orvos a megállapodás aláírásától függetlenül köteles részt venni az ügyeleti feladatok ellátásában. Az Eatv. nevezett módosítását a 2025. június 23-án kihirdetett Módtv. 142. §-a rögzítette, amely 2025. július 15-én lépett hatályba.” (Abh., Indokolás [29]–[36]).

[4] 3. Az indítványozók központi érve, hogy a háziorvosuk ügyeleti ellátásban való részvételének kötelezettsége személyes helyzetüket rontja és az ő, valamint családtagjaik egészségügyi ellátását hátrányosan befolyásolja. Állításuk szerint mindannyian tudatosan kerestek és választottak olyan háziorvost, akinek a szükséges időben való elérhetősége számukra biztosított, és akitől megkaphatják azt az időráfordítást és figyelmet, amely mellett az állapotuk és családtagjaik állapota biztonságosan és jó eredménnyel kezelhető. Az indítványozók ezt veszélyeztetve érzik

akkor, ha – az eredetileg ügyeleti ellátásban részt nem vevő – háziorvosuk heti, havi, jelentős számú munkaórát igénylő további tevékenységre kényszerül. „Arra az indítványozóknak semmilyen ráhatása nincs, nem is lehet, hogy az ellátásukért felelős orvosok kötelező ügyeleti beosztása hogyan alakul, és a kötelező ügyelettel megszűnt a választási lehetőségük is. Többé nem tudnak igénybe venni olyan háziorvost, házi gyermekorvost, aki kiszámítható, biztos rendelési szisztémát garantál számukra, és ezen a helyzeten az »egységesített rendszerben« még akkor sem tudnának változtatni, ha ezt anyagi helyzetük lehetővé tenné" (indítvány, 7. oldal). Az indítványozók szerint mindenképpen sérti az emberi méltósághoz való jogot, ha az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett bizalomvédelem elvét is sértően helyzetük egyik napról a másikra úgy változik meg hátrányosan, hogy emögött nem lelhető fel sem az ő, sem pedig az őket kezelő háziorvosok semmilyen tényleges tevékenységének változása, és a hátrány kiküszöbölésére nem is áll rendelkezésükre semmilyen eszköz; az állam részéről pedig nem mutatható ki a szabályozás megváltozása mögött semmilyen kényszerítő körülmény. Az indítványozók attól tartanak, hogy háziorvosuk rájuk fordítható ideje és figyelme az új szabályozás jelentette többletterhelés miatt jelentősen csökken, ellátásuk bizonytalanná válik, a kiszolgáltatott helyzetük miatt megalázva érzik magukat, személyes integritásuk károsodott, egészségi állapotuk miatt kimondottan aggódnak; a lelki egészséghez való joguk sérült. Az indítvány kitér arra, hogy a szabályozás összeegyeztethetetlen továbbá az államnak az Alaptörvény XX. cikkéből fakadó intézményvédelmi kötelezettségével is, mivel a működőképesség, a hatékonyság, a biztonság terén az egészségügyi ellátások nívójának csökkenését eredményezi. Az egészséghez való jog sérelme kapcsán az indítványozók kifejtik, hogy az abból fakadó jogosultságok kiterjednek a működőképes és biztonságos, a lehető legmagasabb szintű egészségvédelmi rendszer igénybevételéhez való jogra; ez pedig nem hatalmazza fel a jogalkotót arra, hogy a már elért szintet procedurális szabályokba bújtatott, diktátumszerű megoldásokkal „egységesen" mindenki számára lerontsa, ami ellentétes az intézményvédelmi kötelezettséggel.

[5] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Ügyrendben meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az Alkotmánybíróság ezért elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.

[6] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Eatv. támadott szabálya 2025. július 15-én lépett hatályba. A jogi képviselő az alkotmányjogi panaszt 2025. július 23-án adta postára, így az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidő megtartottnak minősül.

[7] 4.2. Az Abtv. 52. §-a szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 26. § (2) bekezdését, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, az alaptörvény-ellenesnek vélt jogszabályhelyeket, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Az indítvány tartalmaz a támadott jogszabályhelyek alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet az Eatv. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére. Mindezekre tekintettel a határozott kérelem követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontok] a beadvány megfelel.

[8] 4.3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontja alapján, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

[9] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz esetében (mivel az közvetlenül a norma ellen irányul) különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól {1055/2026. (II. 20.) AB határozat, Indokolás [16]; 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]}. Az alkotmányjogi panasz jogintézményének egyik fő célja az egyéni, szubjektív jogvédelem, vagyis a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. A panasz befogadhatóságának egyik alapvető feltétele ezért az érintettség, vagyis jelen esetben az, hogy az indítványozók által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály az indítványozók személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapítson meg, aminek következtében az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogai sérülnek {vesd össze: 3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13]–[17]; 1132/2026. (III. 23.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság a 3230/2022. (V. 11.) AB végzésben arra is rámutatott, hogy „csak abban az esetben folytathat le érdemi vizsgálatot az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján eljárva, ha az indítványozó igazolja, hogy a támadott jogszabály, jogszabályi rendelkezés vele szemben közvetlenül hatályosult, és ennek következtében őt alapjogsérelem érte” (Indokolás [14]). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozó alapjogát csak „potenciálisan érinti” vagy a „jogsérelem hipotetikus” {vesd össze: 3033/2014. (III. 3.) AB végzés, Indokolás [20]; 3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]–[11]}.

[10] Jelen esetben az alkotmányjogi panaszban foglalt érvelés központi eleme az indítványozók attól való félelme, hogy háziorvosuk az ügyeleti kötelezettség miatt

kevésbé kiszámíthatóan, kevesebb odafigyeléssel, a kimerültség miatt alacsonyabb színvonalon fogja ellátni őket. Ez a helyzetértékelés egyrészt egy tényszerűen nem megragadható, ezért alkotmányjogilag nem értékelhető pszichológiai körülményt állít középpontba, nevezetesen az indítványozók aggodalmait. Másrészt potenciális jövőbeli helyzetekre, egy harmadik személy viselkedésének feltételezett alakulására vonatkozik, mint a háziorvos időbeosztásától függő leterheltsége és ennek az ellátás színvonalára gyakorolt hatása, illetve a háziorvosi praxis feladásához vezető oksági lánc. Az indítvány így nem alkalmas annak alátámasztására, hogy a szabályozás az indítványozók konkrét jogi pozícióját a korábbi jogosultságaikhoz képest megváltoztatná {vesd össze: 3/2019. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [36]; 3237/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [36]; 3016/2017. (II. 8.) AB végzés, Indokolás [7]–[8]}. Ennél fogva az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem alkalmas annak megalapozására, hogy a támadott szabályozás az indítványozókat aktuálisan, jelenvaló módon érintené, velük szemben közvetlenül hatályosulna.

[11] Az Alkotmánybíróság tehát a jelen indítvány alapján nem vizsgálhatja az Eatv. támadott szabályozását.

[12] Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *c)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2026. november 3.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Ligeti Miklós Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Nemessányiné dr. Chronowski Nóra Edit s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szomora Zsolt Tamás s. k.,
alkotmánybíró